

Los días afuera

LOLA ARIAS

De kracht van documentair theater

Johan Thielemans

Gezien op 12 februari 2025
Théâtre National, Brussel

De Argentijnse theatermaker Lola Arias laat in 'Los días afuera' ('The days out there') zes mensen aan het woord die vertellen over hun ervaringen nadat ze de gevangenis verlieten. Ze vinden maar moeizaam terug een plek in de samenleving als veroordeelde vrouwen of transgenders. Een transman heeft het als taxichauffeur al even moeilijk. Korte scènes weerspiegelen, in de traditie van het documentair theater, hun schrijnende ervaringen. Je leert hier dat 'vrijheid' een relatief begrip is. Arias kiest de kant van mensen die overleven in de rand van de maatschappij. Haar theater wil niet buiten maar in de realiteit staan, maar muziek en dans maken er tegelijk musichall van. (Vrijdag en zaterdag 21-22 febr. te zien in De Singel).

18 FEBRUARI 2025

De zes performers komen in prachtige kostuums op uit de zaal en gaan zo op een rij voor het zwarte doek staan. Eén voor één stellen ze zich voor. Wat ze gemeen hebben is dat ze allen ongeveer vier jaar in de gevangenis doorbrachten, omwille van drugtrafiek en/of omdat ze als transvrouw of sekswerker niet gedoogd werden. Er volgt een wat onhandig dansje – een choreografie van Andrea Servera - dat toch de sfeer van musichall oproept.

Als het doek opgaat, zien we een ijzeren stellage, een ontwerp van Mariana Tirrante, met licht van David Seldes en videobeelden van Martin Borini. De spelers komen nu terug en vergasten ons op korte taferelen en monologen. Dat ze in de gevangenis hebben verbleven is niet het thema van de avond, wel wat er gebeurde nadat ze vrijkwamen. De arbeidsdienst wees hen af, net als hun familie en zelfs hun kinderen. Ze kunnen niet veilig de straat op, want als de politie hen aanhoudt doet die dat bijzonder agressief. De agenten hebben het

niet voor die nieuwe seksuele identiteiten.

Dat krijgt vandaag een heel bittere bijklank, nu een machtswellusteling gedecreteerd heeft dat er slechts twee soorten mensen bestaan: mannen en vrouwen. Voor alle spelers wil dit zeggen dat er in die vrije wereld buiten de gevangenismuren minder dan ooit plaats is voor hen. (Daar het om Argentijnen gaat, dwingen ze ons om te denken aan de clown die in hun land de macht heeft weten te veroveren.) Geen 'vrijheid, blijheid'. Het meest verontrustende is dat ze daardoor de slaap niet meer kunnen vatten, net zomin als in de gevangenis.

Dit is de kracht van dit documentair theater: het kan de werkelijkheid binnen (en buiten?) de schouwburg even ten goede veranderen.

De verschillende getuigenissen worden afgewisseld met songs waaruit een verlangen naar liefde spreekt. Het zijn als kleine utopische momenten die de actrices even troosten. De voorstelling eindigt op een laatste bedenking. Nu ze vrij zijn, weten ze niet wat ze aan 'andere' kant kunnen vinden. De verbinding met het 'normale' leven hebben ze nog niet gevonden.

Dat geldt echter niet helemaal voor de mensen die hier op het podium staan. Ze getuigen wel over hun eigen pijn, maar dankzij Lola Arias hebben ze wel een plek gevonden. Het theater is de veilige plek voor hun klaagzang. Het is daardoor moeilijk om kritiek te leveren op deze voorstelling. Schitterend toneel is het niet, maar voor de deelnemers is het wel een belangrijke gebeurtenis.

Daardoor zal één moment van deze voorstelling me bijzonder bijblijven: het applaus. Als het licht dooft stijgt er uit de zaal een oorverdovend gejuich op. Iedereen, jong en oud, veert spontaan op als de spelers komen groeten. Die bijzondere appreciatie blijft maar duren, hoeveel keer de spelers ook terugkeren. Het is alsof een golf van liefde vanuit het publiek het toneel overspoelt. Plots staan de zes spelers niet meer in de rand van de maatschappij. Ze staan naar de zaal te kijken en glunderen. De zaal schenkt hen een ogenblik van respect, geluk en aanvaarding. Het theater heeft hen waardigheid verleent.

Dat is natuurlijk een bedrieglijk moment, want buiten de schouwburg zijn er verschrikkelijke krachten aan het werk. Dit was een zaal vol vrienden. Maar daarbuiten hebben de vijanden het heft stevig in handen genomen. Even hebben we mogen meemaken, hoe anders, hoe menselijker de wereld kan zijn. Dit is de kracht van dit documentair theater: het kan de werkelijkheid binnen (en buiten?) de schouwburg even ten goede veranderen.